

C1B6). A visszabontást követően az egyes elkülönített rétegekből C14 kormeghatározáshoz faszén- és állatcsontmintákat gyűjtöttünk, valamint összesen 17 kontextusból vettünk mikromorfológiai, talajkémiai, illetve a mágneses szuszceptibilitás méréséhez szükséges mintákat.

A K-i szelvényfal mentén, az 1986. évi munkák során legnagyobb mélységben feltárt részből kis méretű szondát nyitottunk, melyben további mintegy 50 cm bontását követően elértük a tell rétegsorának alját.

A telltől közvetlenül É-ra, a feltárás előkészítéseként, É–D irányú tengelyen 12 fúrásmintát vettünk, illetve annak eredményei alapján két 1,5×1,5 m nagyságú kutatószondát nyitottunk (N1B1, N1B2). Az előzetes vizsgálatok eredményei arra utaltak, hogy a tell körüli mocsaras területet több fázisban, valószínűleg a késő középkortól kezdődően 1,3–2 m vastagságban feltöltötték; az előkerült nagy mennyiségű őskori (középső és késő újkőkori, kora rézkori és középső bronzkori) leletanyaggal azonos stratigrafiai helyzetben Árpád-kori, késő középkori és újkori kerámiaanyag, valamint a monostorhoz köthető téglá- és kötőrétegek kerültek felszínre.

A 40 m hosszan és 1 m szélességben megnyitott N1B3 jelzetű szelvényben tapasztaltak igazolták az előzetes vizsgálatok eredményeit. A szelvény feltárása során a magnetométeres felmérésen azonosított külső árokrendszer három tagjának részleteit bontottuk ki a feltöltési rétegek alatt. Az előkerült kerámiaanyag előzetes analízise alapján az egyes árkokat közel egyidőben, a középső neolitikum végén vagy a késő neolitikum legkorábbi fázisában létesíthették, és az erődítés feltehetően a kora rézkor időszakában is részben használatban maradt. A belső árokrendszer kutatására nem kerítettünk sort, mivel az egyértelműen a tell – feltehetően azon a részen döntően bronzkori – rétegsora alatt húzódik.

A két árokrendszer között további objektumokat azonosítottunk az N1B3 szelvény legdélebbi részének feltárása alkalmával, amelyek nagyobb felületen történő feltárása érdekében egy 6×2 m-es felületet nyitottunk a szelvényhez csatlakozóan. A tellesedéssel nem érintett területről középső és késő neolitikus árok részletek, illetve egy gödör (AVK, szakálhádi / tiszai kultúra) mellett egy, a középső bronzkorra (gyulavarsándi kultúra) keltezhető kút részletét is feltártuk.

A projektet a National Science Foundation (NSF Senior Grant, NSF-IRES) támogatta.

Szakmai munkatársak: Richard W. Yerkes (Ohio State University), Takis Karkanias (Ephoreia of Palaeoanthropology-Speleology, Athén), Danielle Riebe (UIC, Chicago), Gallina Zsolt, Gulyás Gyöngyi, Litauszki Zoltán (Ásatárs Kft.), Braun Mihály, (ATOMKI, Debrecen), Roderick B. Salisbury (Ludwig Boltzmann Intézet, Bécs), Fogas Ottó (Móra Ferenc Múzeum, Szeged).

GYUCHA ATTILA – WILLIAM A. PARKINSON

379. Visegrád, Középkori városmag a királyi palotától délre (Visegrád, Fő utca 57.) (KÖH 54579)

(Pest megye) Kk, Kú, Ú

2014 június – júliusában Visegrád belterületén, a jelenlegi rendőrség telkének hátsó részén végeztünk tervásatást, ahol az árvízvédelmi mobilgát mozgatható elemeinek tárolóépülete fog állni.

A terapatottságoknak megfelelően a rétegek a hegy felől az utca felé erősen lejtnek. A legfelső, legújabb kori járósíntet képező réteg 20–70 cm vastag, ez egyenlíti ki a felszínt. Alatta

– a Fő utca felőli részen – egy újkori vályogház elplanirozott maradványa húzódik, kb. 20 cm vastagságú réteget képezve. Ebből vakolatmaradványok, mázas cserépkályha töredékei és más kerámia-töredékek kerültek elő, ami alapján a réteget a 19. századra–20. század elejére datálhatjuk. A jelenséget több helyen is átvágták legújabb kori szemétdörrökkel. A mai felszíntől kb. 170 cm-es mélységben sárga agyagos járósínt és egy meszes gödör részlete került elő, leletanyaga szerint (pl. pipa töredék) az 1700-as évekhez köthetők.

A hegy felőli részen a legújabb kori réteg alatt vöröses-barna, kavicsos-köves erdei talaj található, melyben elszórtan kerámia-töredékek és állatcsontok jelezték, hogy még nem az intakt altalajnál járunk. Ezt követően, igen nagy lejtésű, egyenetlen, sárga agyagos síntet találtunk, ami csupán néhány cm vastagságú, de felszínéről jelentős mennyiségű régészeti leletanyag látott napvilágot. Környezetében – kb. 170–220 cm mélységben – más településnyomokat: cölöplyukakat, gerendafészket, átégett agyagos felületeket is megfigyeltünk, amelyekből egységes, a 14–15. századra keltezhető leletanyag került elő (edénytöredékek, állatcsont, bronz veret töredéke, vas sarkantyú, késtöredékek, üvegtöredék).

Sajnos a feltárás folytatására a nagy mélységek miatt a továbbiakban már nem volt lehetőségünk. Úgy tűnik, hogy a megkutatott területen – a Fő u. 71–73. telken megfigyeltekhez hasonlóan – egy hátsó udvar volt, szemétdombbal és favázás építményekkel. Kőépület vagy arra utaló nyom nem került elő, amennyiben ezen a telken is állt kőépület, az nagy valószínűséggel az utcafronton lehetett. Az előkerült leletanyag a Fő utca 10–12. alatt feltárt településrészlettel mutat nagy hasonlóságot.

Az ásatáson részt vett Lóki Róbert, Kováts István. Konzulens: Gróf Péter. Szakmai munkával segített Kocsis Edit.

BORUZS KATALIN

380. Zalaegerszeg, Vár (Sütő utca – Deák tér) (KÖH 19109)

(Zala megye) B, Ú

A zalaegerszegi Göcseji Múzeum Zalaegerszeg belvárosában, a Sütő utca és Deák tér találkozásánál, 2014. április 8. és május 5. között egy mélygarázsos épületegyüttes építése kapcsán végzett megelőző régészeti feltárást. A lelőhelyhez tartozó területen 1959 óta folytatnak megfigyeléseket, 2005 és 2011 között pedig több ízben is ásatásra került sor. A 2014-es feltárás eredményei elsősorban az újkori városkép rekonstruálásához nyújt újabb adatokat.

A megelőző régészeti feltárára kijelölt terület számottevő része főként 20. századi pincékkel beépített volt, a felső kb. 120–150 cm-es réteg zömmel modern építési törmelékkel tartalmazott. A gépi humuszolási munkálatok folyamán általában 150–170 cm-es, helyenként 200 cm-es mélységig termeltük ki a földet. Az eltávolított építési törmelék alatt 18–19. századi leleteket tartalmazó réteg jelentkezett. Az előkerült objektumokat 1–73 SE számozással jelöltük.

A megkutatott terület Ny-i fele vizenyős, mocsaras jellegű volt, így ezen a részen több cölöp is jól konzerválódott. Egy részük feltehetőleg a Sütő utca és Jákmán Ferenc utca közötti 2005-ös feltárás során előkerült cölöppel együtt a várost kerítő Ny-i falhoz tartozhatott, míg néhány szabályos elrendezésű cölöpsor újkori hálalozás lehetett. A cölöpök mellett a feltárt jelenségek nagy részét 18–19. századi szeméttel feltöltött objektumok alkották, emellett a teljes területen szétszórtan növe-

nyí maradványokkal keveredett „trágyadombokat” figyeltünk meg. A Piac tér 2011-es rekonstrukciós munkálatait megelőző régészeti feltáráson előkerült bődönkúhoz hasonló kutat találtunk a szelvény DNy-i sarkában. Az előkerült leletek és objektumok alapján feltételezhető, hogy a 2011-es feltárás során lokalizált 18–19. századi piachoz tartozó állatpiac helyét azonosítottuk. Külön említést érdemel egy méhkas alakú gödör, melynek betöltéséből őskori (bronzkori) kerámiatöredékek kerültek elő.

A feltárás során a leletek zömét nagy mennyiségű újkori edénytöredék, kályhacsempe, illetve kályhaszem, valamint állatsont adta. A kerámiák mellett találtunk néhány vas- és üvegtöredéket, valamint egy fateknő töredékét.

A feltárás résztvevői Mihácsi-Pálfi Anett, Császár Renáta és Gönye András régésztechnikusok.

SIMMER LÍVIA

381. Zalalövő határa (Zala megye) U, R, B, Á, Kk

A 86-os sz. főút Zalalövőt elkerülő szakaszának építésével összefüggésben két lelőhely nyomvonalba eső részén a 2013. évi próbafeltárás alapján végzett megelőző régészeti feltárást a Göcseji Múzeum 2014. április 29. és július 9. között.

Csihaj (Budafa-Csihaj-dűlő) (KÖH 39798): A megkutatott terület nagysága 5120 m². A megelőző régészeti feltárás során 42 stratigráfiai egységet különítettünk el. A lelőhely az erózió és a folyamatos mezőgazdasági művelés hatására erőteljesen lepusztult, az eltávolított humusz átlagosan mindössze 20–30 cm vastagságú volt. A humusz alatti altalaj a D-i szelvényben döntően kavicsos, sóderes jellegű volt, míg az É-i szelvényben homokkal kevert agyagos altalaj jelentkezett.

Az előkerült régészeti objektumok korszakai megegyeznek a korábbi felszíni gyűjtések és a próbafeltárás¹²⁵ adataival, a zömmel középkori telepjelenségek – cölöplyukak, gödrök, árokreszletek – mellett valószínűleg a bronzkorra keltezhető objektumok kerültek még feltárássra. Legjelentősebb objektumunk a D-i szelvényt É–D-i irányban átszelő, vélhetőleg középkori karám szerepét betöltő széles árok, mely kiterjedt nagysága miatt (helyenként eléri a 6–6,5 m szélességet is) az egykori település határoló árka is lehetett. Az árok dokumentálása szakaszos átvágásokkal történt, ezáltal pontosabb képet kaptunk a karám szerkezetéről. A legtöbb esetben V-metszetű, alsó negyedében faszenes betöltésű árokban egykor a karám faszkeletét alkotó elszenesedett fadarabokat találtunk. A sóderes altalajban határozott szürkés foltként jelentkező árok leletanyaga szegényesnek mondható, ugyanakkor betöltése a teljes szakaszon kerámiamorzssával kevert volt.

Az É-i szelvény K-i szélén újabb É–D-i irányú árok mutatkozott, mely valószínűleg az előbbi árokhoz hasonló szerepet tölthetett be. A szelvényben szétszórta előkerült objektumok egy része a középkori település Ny-i határát jelezheték, míg a sekélyebb régészeti jelenségek eltérő – szürkésbarna, paticszemcsés, faszénmorzsás – betöltésük miatt és a területen szórványosan, a humuszról előkerült jellegtelen kerámiatöredékek alapján az őskorra keltezhető.

Az előkerült leletanyag zöme a 14. századra datálható kerámiatöredék – többek között fedőgombos fedő, ún. galléros peremek –, patics, de előkerült még egy dörzskő és a bronzkorban is jellemző bütyökfűl töredéke.

A feltárás résztvevői Mihácsi-Pálfi Anett és Császár Renáta régésztechnikusok.

SIMMER LÍVIA

Nagyfernekág (KÖH 75025): a Zalalövőt elkerülő út nyomvonalának legdélebbi lelőhelyén a 2009.¹²⁶ évi hatástanulmányt megelőző terepbejárás során a felszínen őskori kőeszközök és középkori cserepek voltak gyűjthetőek. A jogszabályban előírt próbafeltárást a Göcseji Múzeum 2013 nyarán 987 m²-en végezte el a 30+075–30+236 kilomszelvények közt.¹²⁷ A próbafeltárás során húzott 8 kutatóárokban összesen 23 objektum került napvilágra, melyek elhelyezkedése alapján megállapítható volt, hogy nincsen szükség a lelőhely teljes feltáráására, a D-i részen ugyanis körülhatárolható volt egy kisebb, objektumoktól mentes terület. Az előzetes régészeti dokumentáció feltárási projektterve a kivitelezés földmunkáit megelőzően 3823 m² feltárást írta elő.

A megelőző feltárás keretében 2014. május 29. és július 9. közt a meredek domboldalon lehumuszolt területen 52 régészeti jelenséget találtunk. A teljes felület egybenyitását követően tavalyi kutatóárkainkban talált több objektumrészletről is kiderült, hogy azok egy-egy, a nyomvonalat ÉNy–DK-i irányban keresztülszelő árokhoz tartoznak. Az árok közül a szélesebbek határoló árok lehetnek, míg a keskenyebbek vízlevezető. Az árkokból és a köztük előkerült hulladéktároló gödrökből előkerült kerámiaanyag döntően a 15. századra keltezhető, a késő Árpád-kori és a 14. századi anyag kisebb mennyiségű.

A terepbejáráshoz és a tavalyi próbafeltáráshoz hasonlóan idén is találtunk a középkoriakhoz képest csekélyebb számban őskori objektumokat. Ezekben a durvakerámia mellett változatos kőeszközök is előkerültek. Az őskori gödrök egy része a neolitikum és a rézkor közti átmeneti időszakra datálható, a többi pedig a bronzkor emléke.

Munkatárs: Mihácsi-Pálfi Anett.

STRAUB PÉTER

Zalalövő, Vár (KÖH 39795) (Zala megye) Ró, Tő

A részletes tanulmányt lásd: Simmer Lívia: Római kori lakóház és törökkori palánkvár Zalalövön (Előzetes jelentés a Zalalövő–T4 munkahelyen [Zalalövő–Mentőállomás] 2014-ben végzett feltárásról). In: Kvassay Judit szerk. Régészeti kutatások Magyarországon 2011–2014, 139–152.

382. Zalavár határa (Zala megye) Ó, Ú, R, B, Ró, Á

Zalavár-22 kV-os légvezeték kiváltása (Zalavár-Lebuj puszta és Hídvégi-híd közötti szakasz), a Kis-Balaton Vízügyi Rendszer II. ütemének keretén belül 2014. augusztus 13.

125 RKM 2013, 138–139.

126 RKM 2009, 389.

127 RKM 2013, 139.